

Essay af Ilja Wechselmann

Jesus jog kræmmerne ud af templet

Vi skulle til Filosofisk Salon i Haderslev. Vi er to pensionister fra Sønderborgforstaden Ulkebøl. Arrangementet er en 'promotion tour' for Gud og Folkekirken, som generøst inviterede os med, skønt kun den ene af os er menighedsrådsmedlem i Ulkebøl sogn. Vi havde selv udvirket invitationen, fordi vi gerne vil fremme konceptet Tænkepause – Filosofisk salon lokalt. Der er et voksende antal initiativer rundt i landet, inspireret af den første filosofiske salon på Vesterbro, København. Vores bestræbelse er at ekspandere vores egen 'tænkepause' i menighedshuset i Ulkebøl udenfor Sønderborg. Stiftet i Haderslev har intentioner om at udbrede det sympatiske koncept fra Vesterbro til andre dele af Danmark. Vi ønskede inspiration og idéer til vores lille arrangement. Jeg selv er hverken kristen eller religiøs.

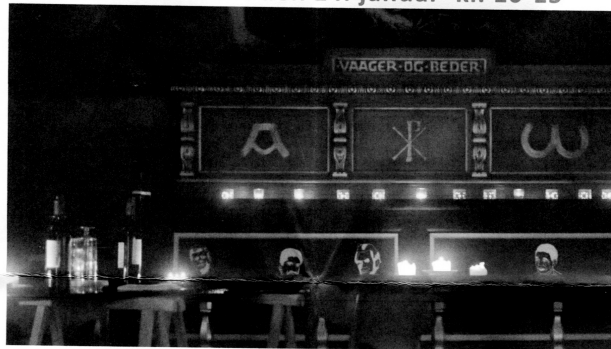
På vej der op aftalte vi at den ene noterede sig form og organisations-aspekterne, mens jeg fokuserede indhold og formidlingsstrategier. Vi kom til en samling præster, organister og kirkeligt ansatte til kommunikation og social aktivitet. En broget flok med niche-jargon, som det kendes fra hæren, Christiansborg, byggepladser osv. Kaffen og rundstykkerne var sat over. Arbejdsfrokosten lurede for enden af formiddagen og der var slut-kaffe med evaluering. Et inspirationsmøde.

Lars Sandbeck, lektor i almen teologi og kirkelig voksenpædagogik, gennemgik folkekirkens succes og fiasko. Som kulturinstitution har den 25. mio. besøgende om året, mere end alle danske museer tilsammen. Han tæller hvert besøg som 1, ellers er det umuligt at komme så højt op med en befolkning på under 6 mio. mennesker. Hans metodiske greb er altså manipulation. På tilfredshedsundersøgelser scorer kun præster og læger højt. Mens advokater, ejendomsmæglere og politikere har det skralt. Er der sammenlignelighed i, hvad tilfredsheden drejer sig om? E.g. En rar præst ift. en driftig advokat? Nej!

Filosofiske Saloner

FUV Stiftskursus 2018

Haderslev Stift den 24. januar kl. 10-15

Hvordan sætter vi som folkekirke den eksistentielle samtale på dagsorden?

FUV Stiftskursus har i år et voksenpædagogisk fokus. Vi har derfor inviteret Birgitte Kragh Engholm, sognepræst og udvikler med ansvar for 25-45-årige på Vesterbro i København, og Lars Sandbeck, lektor ved FUV. Birgitte Kragh Engholm har udviklet konceptet "De Filosofiske Saloner på Vesterbro", der er en succesfuld relancering af den traditionelle sogneaften. Med inspiration i 1920'ernes salontradition i Paris, hvor der blev talt om, hvad det vil sige at være menneske, sættes den eksistentielle samtale på dagsordenen. Lars Sandbeck har igennem de senere år været en hyppig oplægsholder på salonerne. Salonerne kan i løbet af ganske få timer hver gang melde "Alt udsolgt".

Bag succesen ligger en helt særlig tænkning og bevidste overvejelser over, hvad samtidens mennesker har af ønsker, forventninger og behov, og hvordan vi som folkekirke kan svare på dem. Birgitte og Lars vil denne dag dele deres erfaringer og give inspiration til, hvordan vi som kirke lokalt kan sætte den eksistentielle samtale på dagsorden for det senmoderne menneske.

Birgitte Kragh Engholm er forfatter til bogen, Den fremtidsgodkendte folkekirke.

Der vil være kaffe og frokost i dagens løb.

FOLKEKIRKEN
UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER

Som forkyndelsesinstitution der imod ser det sådan ud: 50% af befolkningen er troende. Heraf halvdelen på Gud (incl. Andre Guder end Folkekirken). 20% er troende i folkekirken forstand, 10% er 'kirkevante'! 70% er 'kirkefremmede' (religiøst indifferente, ateister eller noget, der er værre). 20% er spirituelle eller kirkeligt set promiskuøse – bemærk sprogbrugen! Konklusionen er at Danmark nu er et post-kristeligt land. Det er ingen overraskelse. Den kommer når vi tænker over årsagerne. Det gør teologer, men deres forklaringer er overfladiske. Vi er blevet sekulariserede (tautologisk!), vi er gået fra et traditionsbundet til et individualiseret samfund, vi er forvandlet fra borgere til forbrugere osv. Men hvorfor? Ja, det er noget med virkningen af 1968 ungdomsoprøret, som nu slår igennem – og hvis Lars havde haft tordenrøst, ville han have buldret, at de 10% kirkevante nu mest er at finde i kohorten af 80årige +. Vi skulle ikke regne med, at de som nu er blandt de 70 + vil komme tilbage til kirkens favn. Han betegnede 'google-buddhisterne' som de, der søger oplysning på nettet, før de beslutter sig for valg af livsmåder, forbrug og adspredelser. Det ser ikke godt ud for Folkekirken fremtid!

Birgitte Kragh Engholm, ½-tids sognepræst på Vesterbro og forfatter til bogen 'Den Fremtidsgodkendte Folkekirke' (sic!) tager os med ind i sin verden, hvor hun har gjort sig tanker om folket og fremtiden og iværksat netop det, hun er blevet ½ ansat til: Tænkepause-agtig filosofisk salon i sin bestræbelse på at vinde de 25 til 45-årige kirkefremmede for sagen. Hendes koncept er en succes! Der kommer over 100 mennesker hver gang. Og der bliver sorteret i adgangen.

Hun har taget den halvdel af sin jobbeskrivelse bogstaveligt. Gået rundt på Vesterbro, har opsøgt sin målgruppe i dens offentlige færden, dvs. på vaskerier, værtshuse, væresteder. Hun har lyttet, spioneret, brugt sin salgsfremmede målgruppe-sans: hvis hun vil sælge sin vare til moderne for-

brugere, skal hun kende deres smag og behov og stille netop de varer på hylderne, som imødekommer et potentielt publikum. Levende lys på bordene, stemning af at komme hinanden ved, 'last-Night-in-Paris-film-af-Woody-Allen-musik' – dæmpet ud af højttalerne, baguette, brie og god rødvin fra baren. Hele sceneriet pakket ind i en nedlagt kirkebygning antikke kulisser. Birgitte kommer fra Ulkebøl. Så når vi taler med hende i pausen, slår hun straks over i Alsisk. Så bliver det mere fortroligt. At gennemgå hendes verdensanskuelse er unødvendigt, for den har hun med i sin læse-let bog, til salg for 107,- kr. Hun kan den udenad og den er befriet for Lars' indsigter og (mis)informationer og i stedet fyldt op af salgsteknik, kundebetjening, promotion, propaganda og kristen snak. Hun præsenterer sin læser for trendy begreber, som anbefales opstillet på den åndelige hylde. Hvert eneste af disse begreber er klichéer med så minimalt indhold som muligt. Der findes næppe tyndere indhold i nogen bog for voksne. Den er under niveau for en skolebog i driftsøkonomi for 2. Gymnasieklasse.

HULELIGNELSEN – ET KLIK FRA VIRKELIGHEDEN

Birgittes målgruppe læser Information; er højere uddannet og ikke bare optaget af bleer og børnepasning. Typiske uddannelses-valg er bløde socialvidenskaber, sociologi, psykologi, socialantropologi. Når hun derfor skal sortere i sine klienter – sortere *fra* i køen – så eksemplificerer hun, at den typiske 'Fjällräv' med gråt hår og mindst seks veninder i efterlønsalderen efter et arbejdsliv i folkeskolen og med klare forestillinger om, hvad der skal ses på Louisiana, hvor frokosten altid er god – den skal ud af billetkøen til arrangementerne, de-logges på Facebook, for det er jo ikke dem hun iflg. jobbeskrivelsen skal bruge sine kostbare sekunder på. Og sådan kommer vi gradvis ind i et forunderligt univers, hvor alt er koreograferet og afstemt med formålet: at forkynde! formidle evangeliet.

De gode præster iblandt publikum spørger levende interesseret, hvordan man får Guds ord ind i denne forestilling. Spørgsmålene er livlige, svarene groteske. En præstekollega har bedt hende om bedømmelse af sin egen salgs-teaser: 'Kaffen er varm og salmebogen er lagt frem'? Birgitte himler med øjnene og skærer en grimasse. Den går jo ikke, vel! Hvis vi propper salmer i halsen på de nysgerrige, hvad sker der så? Tom kirke omgående – ikke sandt! Men hvordan gør man så, plager de ivrige præster og kirkefolk... Ja, budskabet skal ligesom listes ind. Ikke noget med at mase. Ikke påtrængende og heller ikke være alt for meget med på anarkistiske udflugter undfanget i nærværmisbruges tomme hoveder. Lirke.

Min ven og jeg kigger på hinanden og siger med øjnene: Det her er da løgn? Var det ikke den måde kommunister solgte socialismen på? - ikke et ord om Gulag. Kun om socialismens velsignelse og 'uforlignelighed'. Eller var det ikke Mussolini, der opfandt kulisserne til at dække Neapels slum? Hvordan var det nu med Hitlers KZ-lejre under Berlin-olympiaden? Og så kan jeg ikke dy mig længere og beder om ordet. Om deltagerne kan forstå – spørger jeg – at de er fanget i en hulelignelse! At de er et klik væk fra virkeligheden, at de ser ud af kirkens og religionens vinduer og ikke ænser at man også kan se den anden vej? Kirken set udefra er måske ikke så køn, som den ser ud, når den lyser hvidt i landskabet. Hulelignelsen handler om mennesker, hvis udsyn er blevet manipuleret af deres vogtere, så de kun kan se virkeligheden som skygge. (Platon).

Hvad er mon forklaringen på de demagogiske ideologiers død? Spurgte jeg. Er det bare sådan en deus-ex-machina sekularisering, individualisering, der har skadet Jeres erhverv? Eller er det et oprør mod og opgør med forrige århundredes massive folkeforførelser? Er det ikke på tide at den humane kristendom bliver voksen? Og ligesom alle andre begynder at tage verdens truende problemer alvorligt? Har I ikke forstået Jeres kald og funktion? Vi – alle levende – har behov for et fristed til refleksion, til i fællesskaber at overveje strategier til klodens overlevelse. Vi har ikke

brug for og vi vil ikke 'forbruge' kunstige forklaringer på katastrofer, endsige nåden eller frelsen som svaret på desperate levevilkår. Jeg havde som den eneste i publikum rejst mig op og nu blev der præstelig opstandelse. Men forklarede jeg videre: Kirken har en opgave. Den har rammerne og roen at tilbyde. Den har ydmygheden og afstanden til markeds kræfter og salgs-effektivitet. Der blev uro i salen. Stod sådan en udefra kommende og truede præsterne på brødet? Endelig fortalte jeg historien om Ulkebøls ydmyge tilbud til fortrinsvis pensionister i mikromængder sammenlignet med den talrige Københavnske ungdom. Birgitte spurgte fyndigt: Og hvor er så evangeliet? Der er ikke noget evangelium og ingen forkyndelse sagde jeg. Vi vil blot give nogle deltagere en god oplevelse af at de kan formulere sig om deres hverdag. Birgitte skar mig af og sagde at nu måtte vi videre.

Da vi kørte hjem, sagde min ven at man ikke engang kan købe Information i kiosken i Sønderborg, men nok Der Nordschleswiger og Jyske Vestkysten. Og vi blev enige om at inspiration ikke kommer fra dette propaganda-fremstød. Vi havde en oplevelse af godtroende mennesker, der havde givet sig deres profession i vold. De var som at se Ku Klux Klan med hætter over hovedet. Ja, tilføjede han, men der, hvor der skulle være glugger til øjnene, er der ikke hul igennem. Folkekirken flytter sig ikke, før præsternes løn bliver væk. Hvordan den bliver væk vil jeg gerne diskutere.

Men først: Vi havde en fin aften i vores tænkepause-forsamling. 11 mennesker (50% mere end normalt) diskuterede 'ritualer'. Både de kirkelige, de traditionelle og det aspekt ved dem, som falder under betegnelsen vaner. Alle tog ordet og et meget gennemgående træk i diskussionen var opmærksomheden om alternativet til ritualer og vaner: Angsten! At hverdagsangst for i øvrigt velfungerende ældre, som ikke længere har økonomiske bekymringer og heller ikke så mange andre bekymringer, bortset fra helbredet, siger mig at vi – som gennem hele vores historie – lever under vilkår, der ansporer til, ja råber på fælles udveksling af tanker og erfaringer. Og meget gerne i rammer, som ikke prædeterminerer formålet med samværet. Det er præcis det tilbud kirken – her menighedshuset – kan tilbyde. Hvem ellers?

Tilbage til den forstenede folkekirke og dens flugt ud ad markedsføringstangenten. Et er sikkert: så længe kirken øver sig i demagogiske hvervnings-strategier er den fortabt. Den er – måske som den eneste undtagelse – en institution, hvis ry er under nedbrydning og hvis mulighed for at tilbyde moderne mennesker noget andet end alle andre institutioner er intakt og kan styrkes i det omfang kirken lader sig underkaste en reformation II. Fra katolicisme til protestantisme bliver nu til 'fra religion til verdslig involvering for vores fælles frelser (læs overlevelses) skyld'. Jesus er død.

Gud er død og Helligånden er udåndet.

Hvis kirken skal betjene sine mange ritualer; stå for begravelse, bryllup, konfirmation og dåb i omvendt rækkefølge, så kan den passende commercialisere disse tjenester og overlade til præsterne og sine øvrige medarbejdere at øve sig i medmenneskelighed, omsorg, trøst og lindring. Hvorfor er det f.eks. ikke en præst, der hos os står for en frugtbar diskussion af vore emner? Hvorfor går alle berigede hjem fra sådanne aftener uden antydning af bøn, evangelium eller forkyndelse? Birgitte har trods alt indlagt sig en kæmpe fortjeneste ved at opfinde konceptet. Og en kæmpe fiasko ved at misbruge det til et 'højere' formål. Det vil i længden naturligvis give bagslag.

Modeller for selvfinansierede kirker og menigheder findes i såvel Danmark som især i de lande vi plejer at sammenligne os med. Jeg har endnu ikke i min færd på denne jordklode stødt ind i et land, hvor der ikke fandtes religiøse institutioner. Og i øvrigt de fleste steder med mere festligholdelse, munterhed og fællesskab end hos os. Måske desto mere festlighed, jo længere ned mod solen og varmen i Syden jeg kommer.